

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

یونس نگاه

۲۸ فبروری ۲۰۲۵

یونس نگاه

اعتیاد به کمک‌های خارجی مانع نجات است

ایالات متحده امریکا در ماه اگست ۲۰۲۱ نیروهایش را از افغانستان خارج کرد، ولی تسلیحات بسیاری برجای گذاشت و جریان دالر را قطع نکرد. از آخرین اظهارات دونالد ترمپ رئیس جمهور امریکا چنین بر می‌آید که تخصیص بودجه برای افغانستان و ارسال پول به طالبان در اداره او نیز ادامه خواهد داشت. در آغاز، دستور ترمپ برای تعلیق کمک‌ها این ذهنیت را به وجود آورد که شاید شریان دالر به جان طالبان قطع می‌گردد. بازار ارز افغانستان نیز در آغاز دچار تلاطم شد، اما بزودی آشکار گردید که دست‌های بالاتر از دست ترمپ و منافعی وجود دارد که مانع قطع رابطه دالری با طالبان می‌شود. ترمپ حالا می‌گوید اگر به طالبان پول می‌دهیم مشکلی نیست، ولی از آن‌ها می‌خواهم که تجهیزات نظامی ما را «پس بدهند». عده‌ای از مخالفان طالب برای کمک به پس‌گیری تسلیحات امریکا اعلام آمادگی کرده‌اند، اما جان ساپکو سرمفتش پیشین امریکا برای بازسازی افغانستان (سیگار) در کنفرانس امنیتی هرات در مادرید گفته است که تسلیحات امریکائی باقی مانده در افغانستان «ارزش پس‌گرفتن ندارد».

اداره سیگار که از سال ۲۰۰۸ به این سو جریان کمک‌های امریکا را در افغانستان نظارت می‌کند و قرار است پس از آخرین گزارشش در پایان ماه جنوری ۲۰۲۶ منحل شود، در حال حاضر منبع نسبتاً معتبر در زمینه جست و جوی چند و چون کمک‌های آشکار امریکا به افغانستان است. این اداره هر سه ماه یکبار گزارش مفصلی از کمک‌های امریکا نشر می‌کند، و تازه‌ترین گزارش آن به تاریخ ۳۰ جنوری امسال، پس از فرمان تعلیق سه ماهه کمک‌ها نشر شده است. بر اساس این گزارش، امریکا از زمان برگشت طالبان به قدرت تاکنون مبلغ ۳.۷۱ میلیارد دلار به کمک‌ها در داخل افغانستان اختصاص داده است. ۶۴.۲٪ این مبلغ از مجرای نهادهای سازمان ملل متحد، بانک جهانی و صندوق بازسازی افغانستان (ای‌آرتی‌اف) مصرف شده است و مبلغ ۱.۲ میلیون دلار باقی‌مانده آن آماده پرداخت است.

امریکا از مصرف این پول‌ها چه می‌خواهد؟

کل پولی که از ماه اگست ۲۰۲۱ به بعد در پروژه افغانستان از سوی امریکا به صورت علنی مصرف و تعهد شده، بسیار بیشتر از آن ۳.۷ میلیارد دلار است و سیگار در گزارش خود سه مبلغ دیگر را نیز گنجانده و رقم مجموعی را بیش از ۲۱.۳۶۳ میلیارد دلار خوانده است. حدود ۸.۶۹۸ میلیارد دلار از طریق وزارت امنیت داخلی امریکا برای حمایت از همکاران و متحدان افغان‌شان در داخل و خارج از افغانستان، ۵.۵۳۳ میلیارد دلار برای انتقال و اسکان مجدد افغان‌ها به امریکا و ۳.۵ میلیارد دلار پولی که به صندوق امانی افغانستان در سویس برای پشتوانه ارز افغانی از دارائی‌های بانک مرکزی افغانستان پرداخته شده است.

مبلغ ۳.۷ میلیارد دالری را که اداره انکشاف بین‌المللی ایالات متحده (یواس‌ای‌دی) در داخل افغانستان از طریق سازمان‌های بین‌المللی و انجوها برای کمک به سکتورهای گوناگون از صحت و زراعت گرفته تا تعلیم و مساعدت‌های بشردوستانه اختصاص داده و ۶۴.۲ درصد آن مصرف شده است، بخشی از حمایت امریکا از اداره طالبان است و سیگار نوشته است که این کمک‌ها به اهداف ذیل صورت می‌گیرد:

(الف) جلوگیری از فروپاشی اقتصاد افغانستان تحت اداره طالبان،

(ب) جلوگیری از تبدیل شدن افغانستان به پناهگاه امن تروریستان،

(ج) آزادی گروگان‌های امریکائی از زندان‌های طالبان،

(د) جلوگیری از سرکوب کارکنان دولت سابق افغانستان،

(د) حفاظت از آزادی رسانه‌ها و حقوق زنان. به نقل از سیگار جز هدف اولی (جلوگیری از فروپاشی اقتصاد) باقی اهداف برآورده نشده است.

سیگار نوشته است که جرمنی، بریتانیا، بانک انکشاف آسیائی، اتحادیه اروپا، بانک جهانی، کانادا، استرالیا، سویدن و تعدادی از کشورهای و نهادهای خارجی دیگر نیز در این سه سال امریکا را در این کمک‌ها همراهی کرده‌اند و در مجموع نزدیک به ۸.۳۴ میلیارد دلار از این طریق به اقتصاد افغانستان تزریق شده است. این مبلغ بیشتر از عواید داخلی امارت طالبان است. بر اساس سالنامه احصائی مرکزی، عواید داخلی در سه سال گذشته از این قرار بوده است:

۱) (در سال مالی ۱۴۰۰ مبلغ ۱۶۰.۳ میلیون افغانی،

۲) (در سال ۱۴۰۱ مبلغ ۱۹۸.۷ میلیارد افغانی،

۳) (و در سال ۱۴۰۲ مبلغ ۲۱۰ میلیارد افغانی.

بانک جهانی در ماه سپتمبر سال گذشته گزارش داده بود که عاید سالانه ۱۴۰۳ بیشتر از سال قبل خواهد بود. اگر برای سهولت محاسباتی اوسط عواید سه سال را ۲۰۰ میلیارد افغانی بشماریم، سالانه چیزی حدود ۲.۷ میلیارد دلار به قیمت

کنونی اسعار می‌شود. با این حساب عواید داخلی سه ساله طالبان در بهترین حالت معادل کمک‌های رسمی و آشکار خارجی می‌گردد.

این ارقام حکایت از وابستگی شدید امارت طالبان به حمایت‌های خارجی دارد. غیر از این مبالغ آشکار و گزارش شده، پول‌های پنهانی و گزارش نشده بسیاری به اقتصاد افغانستان تحت اداره طالبان تزریق می‌شود. حداقل سه منبع مهم و شناخته شده را می‌توان این‌جا نام برد. اول) مهم‌ترین قلم پول‌های غیررسمی به احتمال زیاد به شکل اعانه‌های مذهبی و مساعدت‌های استخباراتی به جناح‌های مختلف طالبان، گروه‌های جهادی غیر طالب چون القاعده و داعش از منطقه و گوشه‌های دور جهان ارسال می‌گردد. دوم) مبالغی که کارگران و افغان‌های ساکن خارج کشور به اقارب‌شان و یا برنامه‌های انکشافی محلی و خیریه ارسال می‌کنند، و سوم) عواید مواد مخدر که با وجود کاهش تولید تریاک به اشکال دیگری جریان دارد. این همه، محیط مالی را مهیا ساخته که در آن ملا هبت الله می‌تواند نیروی چند ده هزار نفری ویژه و سرکوب‌گرش را در قندهار تشکیل دهد، و وزیران و رؤیسان و قومندان‌های طالب با راه‌اندازی شبکه‌هایی از یتیم‌خانه و مدرسه به استخدام کودکان و نوجوانان کشور اقدام کنند، و برای رقابت‌های درون‌گروهی و سرکوب مخالفان نیروی جنگی و پول ببندوزند.

این منابع مالی در عین حال ترکیب مناسب برای تضمین ناپایداری امارت طالبان و شکست محتوم آن فراهم می‌کند. اعتیاد به کمک‌های گذرای خارجی که بیش‌تر از عواید رسمی داخلی است، پول‌های استخباراتی که هر زمان احتمال کاهش یا خشکیدن آن وجود دارد، و مبالغ سیاهی که از طریق تولید و فروش مواد مخدر به دست می‌آیند هرگاه با جهالت طالبانی و سرکوب و تبعیض همراه شود، یقیناً بربادی و آشوب به‌بار می‌آورد. در این میان، فعلاً مطمئن‌ترین منبع مالی غیرداخلی برای راندن چرخ امارت طالبان حمایت‌های امریکاست. اما این کمک‌ها همیشه دوام نخواهد یافت. با آن‌که ترمپ تأیید کرده که ارسال پول به طالبان ادامه خواهد یافت، ولی گزارش سیگار سیر نزولی کمک‌های رسمی و آشکار را نشان می‌دهد. سیگار نوشته است که در سال ۲۰۲۲، ایالات متحده مبلغ یک میلیارد و ۲۴۰ میلیون دلار، در سال ۲۰۲۳ مبلغ یک میلیارد و ۴۱۰ میلیون دلار، در سال مالی ۲۰۲۴ مبلغ ۷۹۸.۷۸ میلیون دلار، و در سال مالی ۲۰۲۵ تنها ۲۵۵.۳۴ میلیون دلار مساعدت ملکی به افغانستان اختصاص داده است و مجموع آن همان رقم ۳.۷ میلیارد دلاری می‌شود که در بالا از آن سخن گفتیم.

فشار کاهش کمک‌ها بر غیرطالبان

فرمان ترمپ برای تعلیق سه ماهه کمک‌های خارجی طالبان و غیرطالبان را متأثر ساخته است، ولی فشار فوری آن را غیرطالبان، به خصوص زنان و مهاجران و رسانه‌های ضدطالبانی متحمل می‌شوند. معاش جنگجویان طالب هنوز پرداخته می‌شود، مدارس و یتیم‌خانه‌های آن گروه فعال‌اند و جیره‌های مالی طالبان پاکستانی و دیگر متحدان افراطی امارت طالبانی جریان دارد، اما صنف‌های آموزشی گروه بزرگی از زنان و دختران محروم از تحصیل تعطیل شده‌اند، خانواده‌های بسیاری در نیمراه‌های مهاجرت بی‌پناه مانده‌اند، و تعدادی از رسانه‌های مخالف طالبان با کمبود منابع روبه رویند.

برای همه طرف‌های سیاسی افغانستان باید به تجربه روشن شده باشد که کمک‌های خارجی نه تنها نجات‌دهنده نیست، بلکه مانع کلانی بر سر راه تشکیل حکومت ملی و اقتصاد داخلی شده است. این کمک‌ها گاهی برای ساختن مکتب و کلینیک مصرف می‌شود، عده‌ای را برای چند روز از گرسنگی و مرگ نجات می‌دهد، و کسانی را صاحب قدرت و

ثروت می‌سازد، اما بیشتر مواقع زمینه‌ساز جنگ و ویرانی می‌گردد، بی‌ثباتی و گرسنگی را دامن می‌زند و سبب عقب‌ماندگی و غفلت می‌شود.

اعتیاد به کمک‌های خارجی در کشور ما تاریخچه طولانی دارد، ولی موج اخیر این بیماری که پس از کودتای هفت ثور دامن‌گیر شد، به تدریج مثل تریاک به سراسر جامعه و همه اقشار و گروه‌ها سرایت نمود و همه بنیادهای فرهنگی، سیاسی و اقتصادی وطن ما را آسیب زد. طالبان و امارت سیاه ضد تعلیم و ضد زن و آزادی بدون «کمک‌های» خارجی دوران جهاد و پس از آن از درون جامعه افغانستان و در نتیجه تحولات داخلی و نورمال کشور ما به‌وجود نمی‌آمد. وضعیت کنونی محصول اعتیاد به کمک‌های خارجی است و کاهش کمک‌ها با وجود دردهای گذرا به سود تشکیل حکومت ملی و نجات از پروژه‌های استخباراتی خواهد بود.

یادآوری: این نوشته در زنتایمز نیز نشر شده..